

Liturgie voor de online viering van zondag 20 december 2020, 10.00 uur Vierde zondag van Advent, *Rorate* (vanuit een Gregoriaanse mis naar aanleiding van Jesaja 45:8 'Dauwt hemelen')

Voorganger: ds. Peter van der Schans
Lector: Jiska van der Schans
Organist: Marjan Klein-Spijker
m.m.v. gemeenteleden als gelegenheidszangers

Thema: Wat een geschenk!

Viering beschikbaar om: 10.00 uur op www.kerkdienstgemist.nl
Na de dienst ook beschikbaar op www.pgij.nl

Protestantse gemeente te IJsselstein

- De Paaskaars brandt
- Om over te mijmeren, bij de liturgische schikking:

*Ik open mijn ziel
en vul de schaal van mijn leven
met ontvankelijkheid.
Hul mij in kleuren
en geuren van gedroogd stro.
Ontsteek het vierde licht
dat gloort in het Zuiden.*

*Hemel en aarde raken verbonden.
Mensen wereldwijd herkennen
elkaar in het teken van de bloembol;
nieuw leven breekt door,
hoe klein ook het begin.*

- Orgelspel vooraf
- Welkom door de voorganger

*Hartelijk welkom allemaal!
U thuis of van waar dan ook met ons verbonden.
En de medewerkers hier in de kerk.
Gelukkig hoefden we nu niet de kerkdienst helemaal af te lassen, zoals op 15 maart.
Er is in de voorbije maanden ervaring opgebouwd met digitale vieringen met een paar mensen.
En naast de geluidsverbinding is er nu ook een beeldverbinding.
En hogelijk helpt het ons met elkaar verbonden te zijn.
En God te eren met onze dienst.
De komende weken is de regel dat we alleen digitale diensten hebben.
Slechts een paar keer zullen we maximaal 30 kerkgangers toelaten. Dat is Kerstavond,
Kerstmorgen en bij het afscheid van ds. Irene.
En na 17 januari zien we dan weer verder.*

Voor vandaag hoop ik dat we een gezegende dienst zullen hebben.

We wijden ons toe aan God en elkaar door stilte en daarna orgelspel.

AAN HET BEGIN

- Toewijding door stil gebed en kort orgelspel
- We gaan staan
- Groet en Bemoediging
- Er wordt voor ons gezongen: intochtslied: Lied 437:1, 2, 4 en 5
- Gebed aan het begin

*O God, kom naar ons toe
met uw krachtige liefde,
met uw warme genade,
met uw vurige nabijheid
en neem intrek bij ons,
zodat wij als woning van U
licht en warmte uitstralen*

in deze kale en kille wereld.

Amen.

(ds. W.R. van der Zee, *Zondagswoorden*, p. 24)

- We gaan zitten
- We staan stil bij de Adventskaarsen met Leanne Agterberg

Vierde kaars, nu mag jij ook.

Licht is om ons heen.

En we zien wat God belooft:

Licht voor iedereen.

- Er wordt voor ons gezongen: Lied 433:4
- Smeekgebed, besloten met het voor ons gezongen: Lied 463:6, 7 en 8

O God,

wat is het weer moeilijk voor ons geworden.

Wéér thuis blijven;

wéér maar weinig mensen ontvangen.

En dat terwijl het feest van verbondenheid van hemel en aarde;

van mensen onder elkaar

er aan komt.

Er moeten harde keuzes gemaakt worden

en pijnlijke beslissingen.

En dan de mensen in de ziekenhuizen of thuis.

Smachtend naar adem, een beetje lucht.

Ziek van corona of andere dingen.

Lichamelijk en geestelijk.

Artsen, verpleegkundigen en allerlei anderen

die op hun tenen lopen om mensen te helpen.

Mensen die eenzaam zijn of alleen,

geen aanspraak, afleiding, gezelschap.

Geen opbeurend woord of een bemoedigende aanraking.

Mensen die hun baan verliezen

of hun bedrijf zien instorten.

Wat een ellende,

dichtbij, wereldwijd.

Naast alles wat er al was en nog steeds is:

honger en dorst,

oorlog en geweld,

onrecht en ongeluk,

nog zoveel méér.

O God, het is donker.

Kil en koud.

Nacht...

Daarom bidden we met ons gezongen lied

DIENST VAN HET WOORD

- Gebed om de opening van het Woord

(De mens van uw dromen (advent)
(EEN OPEN GEEST)

*Heer, God,
zo beperkt,
zo afgesloten kunnen we zijn,*

*zo wars van nieuwe impulsen,
een andere manier van leven.*

*Alles is zoals het is,
één wereld - deze wereld.*

*Maar God,
hoe pover mens zijn we dan,
hoe vluchtig, hoe uitzichtloos.*

*Wat wij zo behoeven:
een open geest, een open ziel.*

*o God, dat wij ontvankelijk zijn
voor wat ons te boven gaat -*

voor wat van U komt.

*Dat wij de houding aannemen
van dat meisje, die vrouw -
Maria.*

*Opdat uw Woord ons bereikt
en tot leven wekt.*

*Opdat uw Woord
geschiedenis met ons maakt.
Hier bij die paar mensen in de kerkzaal,
maar ook bij mensen thuis in de eigen omgeving,
en waar dan ook maar.
Amen.*

(Naar Hans Bouma, *Op adem komen*, p. 162)

- Moment voor de kinderen

Op deze zondag staat Lucas 1:67-79 centraal: Zacharias dankt God in een lied na de geboorte van zijn zoon Johannes, die later de mensen de weg naar Jezus zal wijzen.

- Eerste Schriftlezing: Exodus 2:1-10 (NBV)

¹Een man uit de stam Levi trouwde met een vrouw uit diezelfde stam. ²Zij werd zwanger en bracht een zoon ter wereld. Het was een mooi kind en ze hield het verborgen, drie maanden lang. ³Toen ze geen kans zag haar zoon nog langer verborgen te houden, nam ze een mand van papyrus, bestreek die met pek en teer, legde het kind erin en zette de mand tussen het riet langs de oever van de Nijl. ⁴De zuster van het kind ging een eind verderop staan, om te zien wat er met hem zou gebeuren.

⁵Even later kwam de dochter van de farao naar de Nijl om te baden, terwijl haar dienaressen langs de rivier heen en weer liepen. Zij ontdekte de mand tussen het riet en liet die door een van haar slavinnen halen. ⁶Ze maakte de mand open en zag daarin het kind. Het jongetje huilde, en vol medelijden zei ze: 'Dat moet een Hebreeuws kind zijn.' ⁷Toen kwam de zuster van het kind haar vragen: 'Zal ik bij de Hebreeuwse vrouwen een voedster gaan zoeken om het kind voor u te voeden?' ⁸'Ja, doe dat maar,' antwoordde de dochter van de farao, waarop het meisje de moeder van het kind ging halen. ⁹De dochter van de farao zei tegen de vrouw: 'Neem dit kind mee en voed het voor me. Ik zal u ervoor betalen.' De vrouw nam het kind mee en voedde het. ¹⁰Toen het groot genoeg was, bracht ze het naar de dochter van de farao. Deze nam het kind aan als haar eigen zoon. Ze noemde hem Mozes, 'want,' zei ze, 'ik heb hem uit het water gehaald.'

- Er wordt voor ons gezongen: Lied 441:1 en 6
- Tweede Schriftlezing: Lucas 1:26-38 (NBV)

²⁶In de zesde maand zond God de engel Gabriël naar de stad Nazaret in Galilea, ²⁷naar een meisje dat was uitgehuwelijkt aan een man die Jozef heette, een afstammeling van David. Het meisje heette Maria. ²⁸Gabriël ging haar huis binnen en zei: 'Gegroet Maria, je bent begenadigd, de Heer is met je.' ²⁹Ze schrok hevig bij het horen van zijn woorden en vroeg zich af wat die begroeting te betekenen had. ³⁰Maar de engel zei tegen haar: 'Wees niet bang, Maria, God heeft je zijn gunst geschonken. ³¹Luister, je zult zwanger worden en een zoon baren, en je moet hem Jezus noemen. ³²Hij zal een groot man worden en Zoon van de Allerhoogste worden genoemd, en God, de Heer, zal hem de troon van zijn vader David geven. ³³Tot in eeuwigheid zal hij koning zijn over het volk van Jakob, en aan zijn koningschap zal geen einde komen.'

³⁴Maria vroeg aan de engel: 'Hoe zal dat gebeuren? Ik heb immers nog nooit gemeenschap met een man gehad.' ³⁵De engel antwoordde: 'De heilige Geest zal over je komen en de kracht van de Allerhoogste zal je als een schaduw bedekken. Daarom zal het kind dat geboren wordt, heilig worden genoemd en Zoon van God. ³⁶Luister, ook je familielid Elisabet is zwanger van een zoon, ondanks haar hoge leeftijd. Ze is nu, ook al hield men haar voor onvruchtbaar, in de zesde maand van haar zwangerschap, ³⁷want voor God is niets onmogelijk.' ³⁸Maria zei: 'De Heer wil ik dienen: laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd.' Daarna liet de engel haar weer alleen.

- Er wordt voor ons gezongen: Lied 464:2, 3 en 4
- Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Mirjam en Maria.

Misschien keek u er van op: Exodus met Mirjam en Lucas met Maria naast elkaar gezet. Misschien onverwacht die beide Bijbellezingen zo aan elkaar gekoppeld. En dat in de aanloop naar Kerst. Ik werd op het spoor gebracht door het materiaal, dat ik bij de uitleg van de teksten gebruik.

De naam van de jonge vrouw die in verwachting is in Nazaret, is Maria. En Maria is de Griekse vorm van de Hebreeuwse naam Mirjam. Net als Mirjam, de zuster van Mozes, staat deze Mirjam aan de wieg van Gods bevrijdingsverhaal. Met Mirjam is het begonnen, leert het eerste hoofdstuk van het boek Exodus. Met Mirjam van Nazaret is het begonnen rond de Messias, zegt Lucas.

Interessant om die twee Mirjam's, of anders: die twee Maria's eens te volgen in de beide verhalen die Jiska over hen heeft gelezen. Ik vind het mooi hoe bepaalde lijnen bewust of onbewust door de Bijbel heen lopen. En zo de verhalen extra laten spreken.

1. Allebei spelen ze een **rol tegen de achtergrond van de groten in de wereld**. Vrouwen die zich laten zien; die naar voren komen op het wereldtoneel. Die geschiedenis maken. Echte geschiedenis.

Mirjam heeft te maken met de farao in Egypte. Daar is ze terecht gekomen met haar volk. En het ziet er allemaal niet best uit voor haar en haar volksgenoten. De goede tijden met Jozef zijn vergeten. En het volk Israël wordt onderdrukt en tot slaaf gemaakt. De farao beslist zelfs, dat de jongetjes die geboren worden bij de Hebreeuwse vrouwen gedood moeten worden. Stel je voor dat ze eens machtig zouden worden! Het zijn de verloskundigen die dat slim weten te omzeilen. Maar het bevel van de farao wordt nóg strenger. Alle Hebreeuwse jongens doden. En iedereen mag het doen.

Dan wordt Mozes geboren. Zijn zus Mirjam weet wat de afschuwelijke gevolgen kunnen zijn. Na drie maanden is de kleine Mozes niet meer verborgen te houden. Zijn moeder maakt een mandje en zet haar zoon tussen het riet van de Nijl. Met zijn zus Mirjam stiekem op de uitkijk. Ze houdt de wacht bij het weerloze kind dat daar ligt. Ze bewaart het, zoals Maria later zorgvuldig de woorden van de herders in de kerstnacht in haar hart bewaart. Mirjam ziet toe hoe het kindje uit het water wordt getild en, door het water van de dood heen, wordt gebracht aan het hof van farao. En daar groeit Mozes op en wordt bewaard voor de goede toekomst die God met hem aan het volk wil geven.

Maria heeft te maken met Herodes. Het waren bittere tijden. De Romeinse overheersing was bepaald niet mild. De landvoogd van de keizer en diens paladijnen, Herodes en zijn familie, gingen kwalijk te keer. Dreigend staan Herodes, Augustus, Tiberius en al die anderen in het gelid om iedere nieuwe opbloei van Gods Koninkrijk in de kiem te smoren. Maar God is aanwezig bij het volk Israël in die dagen. De kleine Jezus wordt geboren. En in hem wil God het volk toekomst geven. Lucas vertelt over de doorbraak van nieuwe geschiedenis dwars door alle onderdrukking heen.

Ik moet denken aan de vrouwen die in Wit Rusland een grote rol spelen in de protesten tegen de zittende president Aleksandr Loekasjenko. Ik noem Rosa Parks (1913-2005) die in 1955 weigerde haar plek in de bus af te staan aan een witte passagier. Ze werd hiervoor opgepakt. Maar er was een toon gezet in de strijd tegen discriminatie. Ik noem tenslotte ook nog de Pakistaanse Malala Yousafzai, een kinderrechtenactivist. Ze werd bekend door haar strijd om meisjes naar school te laten gaan. De Taliban plande hiervoor een aanslag op de vrouw. Ze overleefde en ontving in 2014, de Nobelprijs voor de Vrede.

2. De beide Mirjam's, Maria's zijn ook vrouwen die vanuit de diepte van de ellende uit hun dagen tot **zingen** komen. Het smeekgebed van het volk en de vrouwen daaronder wordt tot een loflied. Het 'Kyrie' wordt tot 'Gloria'.

Mirjam staat wat op de achtergrond in het verhaal over de uittocht in Exodus. Haar broers Mozes en Aäron krijgen meer aandacht. Maar ze helpt even goed mee om haar volk uit Egypte te laten gaan. En als iedereen de doortocht door de zee van de dood heeft gemaakt en de vijanden van farao verslagen zijn, dan zingt zij. Mirjam voert alle vrouwen aan in het zingen van het – wat je zou kunnen noemen – Magnificat van Israëls bevrijding:

*'Zing voor de HEER,
zijn macht en majesteit zijn groot!
Paarden en ruiters wierp hij in zee.'*

(Ex. 15,20-21).

Maria zingt haar eigen Magnificat (Lucas 1:46-55) direct na de eerste ontmoeting van de beide vruchten in de schoot van de twee zwangere vrouwen. Dat is als ze haar familielid Elisabet ontmoet. En ze zingt het uit, ze maakt groot de Heer. Eén en al lof voor God, de Redder.

⁵¹*Hij toont zijn macht en de kracht van zijn arm
en drijft uiteen wie zich verheven wanen,*

⁵²*heersers stoot hij van hun troon
en wie gering is geeft hij aanzien.*

Het is geen zoet lief liedje van een zwangere vrouw. Het is juist een strijdbaar protestlied, dat zingt van de revolutionaire veranderingen die werkelijkheid worden als God komt.

3. De beide Mirjams staan met **de baby's Mozes en Jezus aan de wieg van Gods bevrijdingsverhaal**. Beide kinderen zijn van het allergrootste belang in de komst van God naar mensen.

Mirjam zorgt er dankzij de HEER voor, dat Mozes kan opgroeien tot de leider van het volk Israël. Met Mozes wil de HEER het volk wegleiden uit het land van de angst, Egypte. Wegleiden uit de onderdrukking en de slavernij. Wegleiden uit duisternis en dood. En brengen naar een veelbelovend land van God. Waar de toekomst je toelacht en het leven goed is.

Maria baart Jezus. Zijn naam betekent 'De HEER redt'. En van hem kun je in feite hetzelfde verwachten als van Mozes. Uittocht, bevrijding, redding. En dat op een unieke manier. Voor ieder. Voor overal. Voor elke situatie. Jezus laat eens te meer en ondubbelzinnig zien waar het God met ons allemaal om begonnen is. Gabriël koppelt het dan aan het koningschap in de lijn van David. Wat Jezus zal doen en laten is koninklijk. Maar dan niet op de manier van die grote bazen uit de geschiedenis. Maar op de manier van een herder. David en daarmee ook Jezus zijn herderlijke koningen. Leidinggevend die omzien naar hun kudde, naar hun schapen. Die de schapen kennen en voor ze opkomen. Jezus heelt wat gebroken en geschonden is. Maakt recht wat krom is. Hij geeft licht in het duister en wijst een begaanbare weg. Hij bevrijdt wie gevangen zitten en in een kring ronddraaien. Redt uit benauwdheid. Hij opent de toekomst. Schept perspectief. Geeft leven door de dood heen. Dat alles komt op naam van het kind, dat Maria mag dragen en baren.

4. Beide vrouwen stáán er. Mirjam en Maria nemen hun plek in, spelen hun rol van betekenis. Ze zijn van grote waarde. Je kunt discussiëren over de achterstand van vrouwen in de tijd en de cultuur van de Bijbelse verhalen. Maar als je vergelijkt met de omgeving en het milieu waar ze uit komen, dan worden vrouwen naar voren gehaald. Mirjam en Maria zijn er voorbeelden van.

Mirjam is attent, slim, doortastend en durft. Weet van aanpakken, bereidwillig. Ze komt op voor haar broer en weet hem nota bene aan het hof van de grote moordenaar farao te laten opvoeden.

Maria is in het gedeelte van vandaag meer ontvankelijk en bereidwillig. Maar als je haar lied, haar lofzang erbij pakt – het Magnificat - nou, dan heb je een echte protestsong te pakken. Dan zingt ze de poten onder de stoelen van machthebbers vandaan.

Maria spreekt in dankbare verwachting namens haar volk en de wereld erbij:

³⁸*'De Heer wil ik dienen: laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd.'*

Deze verbinding tussen hemel en aarde is hecht gelegd: de bevrijding van Israël en daarmee van heel de mensheid kan beginnen. Het leven van Maria wordt in dit verhaal totaal op zijn kop gezet. Niets zal ooit meer zijn zoals vroeger. Toch accepteert zij dit meteen, bereidwillig, vol geloof.

Het valt op, dat het verhaal van God nu buiten de tempel verder gaat. Dit is niet alleen een verhaal voor priesters als Zacharias en vrome mensen, dat zich afspeelt op de meest gezegende plek van Gods aanwezigheid, de tempel. Dit verhaal komt ook bij de mensen thuis. En daarmee ook bij ons, in de kerk en daarbuiten, ja ook bij jullie thuis.

Gezegend ben je, als je onderdeel bent van dat verhaal! Als je je opent met huid en haar, met hart en ziel – net als vrouwen als Mirjam en Maria. Ontvankelijk. Vol vertrouwen. In volle overgave. Wat een geschenk!

Amen.

- Meditatief moment: orgelspel

- Er wordt voor ons gezongen: Lied 833 (3x)

DIENST VAN HET ANTWOORD

- We gedenken Cornelis Jacobus Johannes van Ee (staande)

- We luisteren naar de melodie van Lied 730: *“Heer herinner U de namen ...”*

- Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader

Dankgebed

Voorbede:

(Advent)

Heer, onze God,

de engel Gabriël zegt:
wees blij, de Heer is met je!

Hij zegt het tegen Maria,
hij zegt het tegen ons.

Hemelse Goedheid,
help ons om blij te zijn.

Op onze ontaarde aarde,
geef ons vreugde.

In onze onmenselijke wereld,
geef ons een vrolijk lied.

Uw engel zegt immers:
wees blij!

Leer ons lachen
door onze tranen heen.

Leer ons lachen
door onze twijfel heen.

Leer ons lachen
door onze eenzaamheid heen.

Want U zegt: Wees blij,
Ik ben met je!

(Advent_Jaap Zijlstra_Inkeer_p36)

Vrouwen als Mirjam en Maria.
Openheid, ontvankelijkheid, bereidwilligheid.
Aanpakken, vertrouwen, geloven.

Stil gebed

Het Onze Vader

Onze Vader die in de hemelen zijt,
uw Naam worde geheilgd;
uw Koninkrijk kome;
uw wil geschiede
gelijk in de hemel alzo ook op aarde.
Geef ons heden ons dagelijks brood,
en vergeef ons onze schulden,
gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren,
en leid ons niet in verzoeking
maar verlos ons van de boze.
Want van u is het Koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid in eeuwigheid.
Amen.

- Delen van de bloemengroet
- Inzameling van de gaven:

1. Daarom Kerst: laagdrempelige manieren en activiteiten die onze landelijke kerken aanbiedt om de Kerstboodschap te delen.
2. Het werk van het College van Kerkrentmeesters.

Omdat we niet kunnen collecteren in de eredienst vragen we u om uw collecte digitaal bij te dragen. We doen dat in het volle besef van onzekerheden bij gemeenteleden, ook op financieel gebied. Drie manieren om uw bijdrage te doen:

- U kunt uw bijdrage overmaken op de rekening van het College van Diakenen:
NL43RABO0159278325 t.n.v. Diaconie Protestantse gemeente IJsselstein
- Via de website [Samen goed doen](#) komt u op een betaalpagina waar u uw gift via iDEAL kunt betalen.
- **Let op:** U kunt voorlopig niet betalen via een QR code.

Wij danken u van harte voor uw gift!

Namens het College van Diakenen en het College van Kerkrentmeesters:
Jannie Schimmel en Daniëlle van den Houten.

AAN HET EINDE

- Er wordt voor ons gezongen het slotlied (staande): Lied 473:1 en 2

- Uitzending

*“Het gebeurt niet vaak
dat mensen eerlijk en direct zeggen,
dat ze bang zijn.
We willen misschien liever
het beeld ophouden,
dat we het allemaal wel aan kunnen.”*

*Wees niet bang voor schaduwen.
Het betekent gewoon,
dat er ergens dichtbij licht is.*

*Maria kreeg weer kleur.
De engel zag het.
Hij lachte.
Elke engel weet immers:
als je op de sterren let,
hoef je niet bang te zijn.*

- Zegen

*God zal met je meegaan
als licht in je ogen
als lamp voor je voet
als hand op je hoofd
en arm om je schouder;
als baken bij ontij en verte die wenkt
als groet op je lippen en hoop in je hart
als stem die je uitdaagt
en woord dat je voorgaat.
In de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.*

- Er wordt voor ons gezongen: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)
- Orgelspel